

Ajuntament de Mataró
Grup Municipal En Comú Podem Mataró

DECLARACIÓ INSTITUCIONAL EN RELACIÓ AMB ELS TALLS DE SUBMINISTRAMENT ELÈCTRIC I L'INCREMENT DEL PREU DE LA LLUM

L'ús i l'accés a l'energia estan directament relacionats amb el benestar de les persones. Una vida digna implica poder escalfar-se, il·luminar-se, cuinar, conservar els aliments, o tenir accés a aigua calenta, de manera que l'energia constitueix una necessitat bàsica per a tothom. A nivell col·lectiu, el subministrament d'energia elèctrica és essencial per al funcionament de la nostra societat i un element clau per reduir la pobresa i millorar l'educació, la salut, la sostenibilitat ambiental, l'economia, i poder gaudir d'un medi ambient saludable. L'accés a l'energia és un dret.

Coincidint amb el temporal de neu i amb la baixada generalitzada de les temperatures a Catalunya, s'han produït talls en el subministrament elèctric a molts barris de pobles i ciutats del nostre país.

Les companyies elèctriques han deixat sense subministrament, de manera permanent o repetitiva diferents punts del territori. Centenars de famílies de diferents barris de ciutats com Barcelona, Badalona, Montcada, Ripollet, Cerdanyola, Sabadell, Figueres, Girona, Granollers, Terrassa, Igualada, etc, ha estat privades d'un dret fonamental com és l'accés al subministrament bàsic d'energia elèctrica i amb la incertesa vital a causa de la manca d'un servei essencial. Aquesta situació ha comportat que els ciutadans i ciutadanes, i els sectors del comerç, hostaleria, restauració, castigats per la crisi pandèmica, hagin de suportar grans pèrdues econòmiques afegides, que posen en risc la seva viabilitat.

Cal esmentar de manera especial els municipis de muntanya on les interrupcions i talls de subministraments són reiterats i que han estat denunciats i no resolts, tot i les demandes insistents. Aquests fets produeixen una situació d'indefensió per part de la població que es veu abocada a pagar un servei moltes vegades deficient a un preu desmesurat.

No es pot obviar el greuge patit per les administracions locals a l'inici de la pandèmia i la negativa de les companyies elèctriques a procedir a la suspensió temporal dels contractes de subministrament, fet que hauria reduït les despeses i destinar els recursos a les necessitats socials i econòmiques que ja es feien evidents. I també cal recordar les cartes amenaçadores que varen rebre els ajuntaments, per part de les companyies, en relació amb les factures pendents derivades de la pobresa energètica i els talls de subministraments per impagaments, que evidencien una vegada més la voluntat de posar per davant els beneficis multimilionaris d'uns pocs, a la responsabilitat social que haurien de tenir amb la seva comunitat.

Constatem, a més, que el compromís de les companyies elèctriques de donar un servei de línia directa amb els responsables municipals és només una operació publicitària que no ofereix cap servei de qualitat i que és absolutament incapaç d'atendre les exigències plantejades pels municipis.

Aquestes darreres interrupcions del servei han coincidit amb un fet històric, el preu rècord de l'energia elèctrica al nostre país. Mentre les companyies augmenten els seus beneficis

Ajuntament de Mataró
Grup Municipal En Comú Podem Mataró

milionaris, augmenta el preu de la llum un 27%, i al mateix temps creix el nombre d'incidències, la seva durada i les llars afectades.

S'ha argumentat que la recent pujada del preu de la llum és fruit del temporal de fred i neu. Efectivament, és cert que la demanda s'ha incrementat, però el principal motiu de les pujades de la factura elèctrica no ha estat el fred, sinó la disfuncional regulació del nostre mercat elèctric. Durant aquests darrers dies els preus de la llum s'han incrementat en alguns moments fins a un 100%, mentre que els costos de generació d'aquesta energia tot just s'incrementaven en un 4%. En paral·lel, algunes companyies han criminalitzat les persones que pateixen els talls de llum, argumentant uns suposats mals usos de l'energia per part de les famílies, per justificar els continus talls en el subministrament, la qual cosa resulta profundament injust i estigmatitzador, victimitzen la majoria de les persones afectades i criminalitzen la pobresa donant per fet que totes les famílies que han patit aquests tall en el subministrament és per un mal ús de les instal·lacions, o a causa d'una activitat il·lícita. En aquest sentit cal exigir responsabilitat institucional i corporativa per tractar aquest assumpte amb un enfocament més veraç i respectuós amb la dignitat de totes les persones.

Els problemes de regulació tenen el seu origen en la reforma del sector elèctric operada pels governs del PP i les seves derivades normatives (per exemple la paralització de les inversions en energies renovables) que han articulat un sistema subordinat als interessos d'un poderós oligopoli empresarial, que genera notables disfuncionalitats en la nostra economia: els preus de l'electricitat per a les famílies són els cinquens més cars de la UE, el que llasta la capacitat de consum de moltes llars i contribueix a un alt nivell de pobresa energètica.

Recordem que quan es va produir la "liberalització" del sector, a aquestes empreses se'ls van reconèixer uns costos de transició a la competència amb la finalitat de garantir les operadores la recuperació de la inversió inicial.

En aquest model es concreta un sistema de fixació de preus, el conegut model marginalista, que ha inclòs aquelles tecnologies ja amortitzades i que no operen en règim de competència, com ara la nuclear i la hidroelèctrica.

El resultat de l'equació a ningú se li escapa: aquest mecanisme de fixació de preus ha anat generant els anomenats "beneficis caiguts de cel" -de l'ordre de 700 milions d'euros anuals de mitjana des del 1997, segons algunes estimacions.

Les grans corporacions elèctriques, és a dir, Iberdrola, Naturgy i Endesa van arribar als 13'6 milions d'euros de beneficis diaris. Els guanys obtinguts per aquestes empreses, 4.983 milions d'euros, els beneficis del sector elèctric creixen a un ritme 35 vegades superior a l'augment del consum d'electricitat. Les tres companyies concentren més d'un 80% del mercat espanyol.

Al mateix temps, es calcula que a Catalunya, el 18,7% de la població destina més d'un 10% de la seva renda disponible de les despeses de la llar a l'energia, el 11,1% acumula retards de

Ajuntament de Mataró
Grup Municipal En Comú Podem Mataró

pagament en relació amb el seu habitatge principal i el 10,9% de llars declaren que no poden mantenir l'habitatge a una temperatura adequada. El sector elèctric ha de passar de servir les grans multinacionals a posar-se al servei de les persones, i el protagonisme dels poders públics en la regulació i la intervenció en el sector ha de ser molt superior al que és a l'actualitat per tal d'avançar cap a un model d'energia més assequible que redueixi de forma substancial el rebut de la llum i pugui prestar un millor servei per a tota la ciutadania.

Es dona la coincidència perversa que als barris i viles on viuen el sectors populars del nostre país és on s'han produït més interrupcions del servei elèctric, menys inversió en manteniment han fet les companyies i més taxa de pobresa energètica hi ha. A aquesta concurrència de factors li hem d'agregar la deficient qualitat dels habitatges construïts abans de l'existència de normatives tèrmiques, i per tancar el cercle, se suma l'impacte de les crisis econòmica i social de la darrera dècada, amb greu incidència en la taxa d'atur, la precarietat, els desnonaments i l'actual pandèmia. Com a conseqüències d'aquests preus inaccessibles, moltes famílies s'han vist obligades a accedir al subministrament elèctric de manera irregular, creant amb això una total situació d'inseguretat física que pot derivar en incendis com el de Badalona en el qual van morir quatre persones. Aquest concurs de factors ha posat més en evidència l'increment de desigualtats, als barris més vulnerables.

I tal i com descrivíem, és en aquests barris i en aquestes ciutats on s'evidencia l'absència o antiguitat de les infraestructures elèctriques, l'obsolescència de les instal·lacions i l'oblit dels habitants. Les insuficiències que s'han manifestat a la xarxa, fan necessàries unes mesures contundents per assegurar la garantia del subministrament al conjunt de les famílies, mesures encaminades a augmentar el grau de fiabilitat del subministrament elèctric, assegurant el manteniment preventiu i les inspeccions de les instal·lacions de transport i de distribució elèctrica. Són les administracions públiques les que han de garantir que les operadores d'energia elèctrica assegurin la continuïtat i la qualitat del subministrament en els termes establerts per la normativa del nostre país, la legislació bàsica de l'Estat i les directives europees. Des de l'Aliança per la Pobresa Energètica, es reivindica també, la necessitat i el compromís de les subministradores de facilitar i cooperar en la realització dels tràmits per a la regularització de tots els casos que es trobin en una situació irregular i vulnerable sense penalització a causa de la seva situació anterior.

La transició que necessita el nostre model energètic no només ha de perseguir la seva electrificació, per reduir dràsticament les emissions de CO₂. Ateses les posicions oligopolístiques actuals, aquesta transició també ha d'impulsar la democratització del sistema. En aquest sentit caldrà afavorir la generació distribuïda mitjançant el desenvolupament d'inversions en autoconsum, l'impuls a les comunitats energètiques locals, així com a les empreses cooperatives, les quals promouen l'ocupació estable i de qualitat, la responsabilitat social, l'arrelament al territori i la màxima implicació en el desenvolupament econòmic i social de totes les persones, incloent també els col·lectius més vulnerables.

Ajuntament de Mataró
Grup Municipal En Comú Podem Mataró

Al mateix temps, considerem que cal impulsar un operador públic energètic que contribueixi a reformar i democratitzar el mercat elèctric i asseguri el subministrament a preus assequibles a tota la ciutadania. Una empresa pública que gestioni amb criteris de servei públic atenent el compliment dels drets humans i amb una autèntica estratègia de transició justa, paral·lela a l'ambició desplegament d'energies renovables.

En els darrers temps s'ha impulsat reformes en el sector elèctric que avancen en la bona direcció. El desplegament de l'autoconsum, el model de subhastes de renovables que afavoreix l'abaratiment de la llum i la planificació en el impuls de les renovables o el fons perquè el conjunt de les energètiques contribueixin a pagar els costos del sector elèctric són bones notícies. Però volem continuar avançant.

Avançar de manera ferma en la reforma del sistema elèctric també és el millor full de ruta per poder complir amb l'Agenda 2030 i assolir l'objectiu de desenvolupament sostenible número 7, que exigeix als països garantir l'accés a una energia assequible, segura, sostenible i moderna. Tal i com assenyalava aquest gran acord internacional, de res serveix avançar en energies netes o en eficiència energètica si a el mateix temps milers de persones són privades, mitjançant preus abusius, de poder accedir a aquests subministraments.

Per aquests motius, el grup municipal d'En Comú Podem Mataró proposa a la Junta de Portaveus l'adopció dels següents

ACORDS

1. Instar el govern de l'Estat a realitzar una auditoria sobre l'origen del deute elèctric i el valor real de la producció elèctrica.
2. Instar el govern de l'Estat a realitzar els canvis legislatius i normatius necessaris en relació amb el funcionament del mercat elèctric per acabar amb la sobrertribució (coneguda com "beneficis caiguts de el cel") que reben en el mercat majorista determinades tecnologies i que han recuperat àmpliament els seus costos d'inversió.
3. Instar el govern de l'Estat a accelerar el desenvolupament de les comunitats energètiques locals, per a la transposició a l'ordenament jurídic espanyol de les directives conegudes com a "Paquet d'hivern", amb totes les atribucions i possibilitats que aquestes directives obren i l'aprovació de les reformes necessàries perquè es permeti un autoconsum compartit coneguts com a repartiments dinàmics.
4. Instar el govern de l'Estat la revisió d'un nou bo social elèctric, ampliant sectors beneficiaris i abordant de forma més justa el repartiment dels seus costos.
5. Instar el govern de la Generalitat a sancionar les operadores elèctriques per possible vulneració dels drets bàsics de la ciutadania i per l'incompliment de l'obligació de subministrament d'energia, rescabament les famílies dels danys i perjudicis causats en les situacions d'interrupcions del subministrament elèctric.
6. Instar l'obertura d'un canal específic per a les queixes i reclamacions ciutadanes des de la mateixa Generalitat o des de la companyia titular de la xarxa de distribució.

7. Instar el govern local que emeti informe sobre la viabilitat d'emprendre accions legals contra la companyia elèctrica pels talls soferts i sobre una possible legitimació per emprendre una acció col·lectiva que agrupi a les empreses i negocis afectats.
8. Aplicar la Llei 24/2015, del 29 de juliol, de mesures urgents per a afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica, instant les companyies subministradores que evitin talls de subministraments a les famílies vulnerables.
9. Instar les companyies elèctriques a regularitzar la situació d'aquelles persones que trobant-se en situació de vulnerabilitat compten amb el subministrament elèctric del seu habitatge de forma irregular.
10. Instar les companyies distribuïdores al sanejament i modernització de les instal·lacions elèctriques, contribuint així a la millora de la qualitat del servei.
11. Instar les companyies elèctriques què duguin a terme el pla d'inversions i a complir el programa d'inspeccions periòdiques, amb la finalitat de garantir el bon estat de conservació de les instal·lacions, tal i com preveu la Llei 18/2008, del 23 de desembre, de garantia i qualitat del subministrament elèctric.
12. Comunicar els presents acords a la Vicepresidència Quarta i Ministeri de Transició Ecològica i Repte Demogràfic, el Departament d'Empresa i Coneixement de la Generalitat de Catalunya, als grups polítics del Parlament Europeu, Congrés, Senat i Parlament de Catalunya, al Síndic de Greuges, a les Organitzacions de Consum de Catalunya, a l'Aliança per la Pobresa Energètica, a les companyies subministradores que operen a Catalunya i a les entitats municipalistes de Catalunya.

Mataró, 20 de gener del 2021